

בקדושתו של אהרן

מרן הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע א

היום הרת עולם

ומרן זי"ע בצעקתו פעל לסקל את מזימתם ולסכור את פיהם מכל וכל.

[יצוין בזה, שבשנת תר"ב, כאשר הסתיימה בניית בית הכנסת הקדוש בבעלזא והבנין כולו עמד על מכונו, למעט עזרת הנשים, בקשו גדולי החסידים מכ"ק מרן מהר"ש זי"ע להכנס לבית הכנסת ולחנכו, אך מרן זי"ע סירב ואמר שאין מן הראוי לחנוך את בית הכנסת בטרם תושלם בניית עזרת הנשים. מרן זי"ע נימק אז את דבריו, שהרי אמרו חז"ל (בבא מציעא נט, ב): "אף על פי ששערי תפלה ננעלו, שערי דמעות לא ננעלו", ומכאן שמוטב לנו שתפלותינו תהיינה ספוגות בדמעות. ולכן זקוקים אנו לתפלות הנשים שדמעתן מצויה ותפלתן מתוך בכי, שבכך מובטחים אנו שיתקבלו עתירותינו לרצון בשמי מעל - דרך שערי הדמעות הפתוחים לעד. מעתה, אם ניכנס כעת להתפלל בבית הכנסת לפני שעזרת הנשים תעמוד אף היא על תילה, יהיו חסרות דמעות הנשים השופכות לבן כמים בתפלתן, ומי יעלה לנו את התפלות למרום... (כן סיפר נכד מרן מהר"ש זי"ע - הרה"צ רבי פנחס מדאלינא זצ"ל, בן הרה"ק רבי משה מקאריב זי"ע).

כן מסופר, שפעם אחת בעת שהיה כ"ק מרן מהר"ד זי"ע בדרכו מביתו נאווה קודש אל בית הכנסת, עמדו בצד הדרך כמה נשים שרצו להיכנס לבית הכנסת והמתינו עד שמרן יעבור. משהרגיש מרן בכך, הורה לומר להם שיקדימו להיכנס לפניו לבית הכנסת, בהפטריו: "זיי זענען גוטע בעטערס!" (=הן מבקשות טובות).

"קול צעקת הרועים"

כ"ק מהר"ם מבילגורייא זי"ע מציין בכתבי הקודש, שכאשר אביו כ"ק מרן מהר"ד זי"ע היה קורא בתורה ביום ב' דראש השנה, היה מרים קולו בצעקה בפסוקים האחרונים של בני ראומה, בתיבות: "את טבח ואת גחם ואת תחש ואת מעכה" (בראשית כב, כד).

וכותב שם עוד, שגם זקינו כ"ק מרן מהר"ש זי"ע, שהיה רגיל לקרות בתורה מדי שבת בשבתו, כאשר היה קורא בתורה בפרשת וירא את הפסוק הנ"ל, היה צועק וצווח עד מאוד. כששאלוהו פעם מדוע נוהג הוא לצעוק במילים אלו, השיב: "ווען איך זאל נישט אזוי שרייען, וואלטן זיי חרוב געמאכט די וועלט" (אם לא הייתי צועק כך היו הם - כוחות הסטרא אחרא - מחריבים את העולם).

עוד מביא כ"ק מהר"ם זי"ע, מה שכתב בזה הרה"ק בעל "אוהב ישראל" מאפסא זי"ע בספרו הקדוש (סוף פרשת וירא): "מצאתי בקובץ ישן, ופילגשו כו' תחש ואת מעכה, 'תחש' - ראשי תיבות ת'קעו ח'ודש ש'זופר, 'מעכ'ה' ראשי תיבות מ'לך ע'ל כ'ל ה'עולם, ולרמוז זה קורין פרשה זו בראש השנה יום ב'. והמשיך לכתוב את כל זאת, עכ"ל".

בדומה לכך מסופר, שבראש השנה שנת תש"ח לפ"ק, כאשר בארץ ישראל התחוללו מהומות קשות מצד הפורעים הערבים ימ"ש, בעת שכ"ק מרן מהר"א זי"ע עמד וקרא בתורה ביום א' של ראש השנה, כאשר הגיע לתיבות "גרש האמה הזאת ואת

מעמד הכרות "המלך" היה מחזה נשגב ונורא הוד, רטט וחלחלה אחזו בעמדם להמליך עליהם את מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, ואזיל סומקא ואתי חיוורא לתוקף קדושת המעמד, כי הוא נורא ואיום - - -

וזאת נוכל ללמוד ממכתבו של הבחור החשוב חיים ניצענסקי מטארנא ז"ל הי"ד, בו הוא מתאר את הימים הקדושים של שנת תרח"צ בבעלזא בצל קדשו של כ"ק מרן זי"ע, ובין היתר כתב אודות מעמד עילאי זה של הכרות "המלך", וזה לשונו:

"אכתוב לך עכשיו קצת מה שביקשת ממני לדעת בשל' אדמו"ר מבעלזא (שליט"א) [זי"ע], מה נשמע שם, בכדי 'תרוממנה קרנות צדיק'... כעת שרתה עלי התעוררות גדולה, בראשית ששעמתי תפלות המוספים מפיו קדשו בשני הימים של ראש השנה, ותקיעות שופר... ובפרט כשראיתי את אדמו"ר ה'ק' בשעה שהיה הבעל תפלה של שחרית אומר 'המלך היושב על כסא' וכו', כמו דרך הבעלי תפלות שמנגנים בתיבת 'המלך' ומאריכים ביותר, אז היתה צורת הה'ק לבנה לגמרי, ובשעה שבעצמי אומר תיבת המלך יחד עם הקהל, אז היה מנענע בידיו ומרתיע בכל גופו ברמ"ח איבריו, שהיה פחד גדול בעיני כל רואיו, ואז היתה עלי יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים מכל חי העולם הבא" - - -

שערי דמעות לא ננעלו

בעת פתיחת הארון בראש השנה וביום הכיפורים, היה כ"ק מרן מהר"ד זי"ע ממתין זמן רב עד שפסק קול בכיותיהן של הנשים הצדקניות, שהרבו להעתיך בתפלה ולומר תחנונות ובקשות בעת נעלה זו של פתיחת הארון, וקולן נשמע היטב בחלל בית הכנסת, ורק משנדמו הקולות כליל היו ממשיכים בסדר הוצאת ספרי התורה.

שנה אחת אירע, שגם לאחר שקולן של הנשים נדם לחלוטין ובחלל בית הכנסת שררה דממת קודש, בכל זאת לא המשיך מרן זי"ע בסדר הוצאת ספרי התורה. לפתע נשמע קולו של מרן בצעקה: "שיהיה שקט שם למעלה!" - - -

ורק לאחר מכן הוציא מרן את ספר התורה מארון הקודש והמשיך בעבודת קדשו.

הדבר היה לפלא בעיני הנוכחים, מאחר והקולות שבאו למעלה מעבר עזרת הנשים כבר השתתקו דקות ארוכות קודם לכן, ומדוע אפוא צעק מרן שהקולות יפסקו.

לאחר התפלה, בהיותו בחדר קדשו, סיפר כ"ק מרן זי"ע כמה סיפורים על צדיקי הדורות שהרגישו בגזירות קשות העומדות להיגזר חלילה על עם ישראל, ובתפלתם פעלו לבטל את הגזירות ולקרוע את רוע גזר דינם של ישראל.

כאשר שמעו המקורבים ואנשי הבית את הסיפורים הללו מפיו קדשו של מרן זי"ע, הבינו למפרע כי צעקתו של מרן בעת פתיחת הארון - "שיהיה שקט למעלה" - לא היתה מכוונת כלל וכלל לעזרת הנשים, שהרי מעייניו של מרן בכלל היו נתונים באותה שעה בשמי מעל, ומטרת הצעקה היתה להשתיק את קולות המקטרגים והמשיגים שבקשו לעורר קטרוג על בני ישראל,

היום הרת עולם

ימי הרת עולם נערכו בצל מרן בהתעלות עילאית ובחרדת קודש המורגשים בעליל ובענין זה נודעת היא עדותו של כ"ק מרן מהר"י זי"ע על אביו הקדוש כ"ק מרן מהר"ש זי"ע, באמרו: "לא היו צריכים לאמונה, נאר מען האט אנגעקוקט דעם טאטען ז"ל האט מען געזעהן, אז פון זכור ברית' ביז די אנדערע נאכט ראש השנה איז ער נישט געוועהן אויף דעם עולם" - - - (די היה להסתכל על כ"ק אבי ז"ל ולראות שמע'ת אמירת סליחות זכור ברית' - בערב ראש השנה - עד לליל שני של ראש השנה, הוא לא היה שרוי כ"ק מהר"ם מבילגורייא זי"ע כותב אודות הדביקות הנוראה שניכרה על פני קדשו של כ"ק מרן מהר"א זי"ע בעת עריכת השולחן הטהור בליל ראשון של ראש השנה שנת תש"ז: "... ובהשלחן הקדוש ליל א' דראש השנה, הדביקות היה באופן נפלא ומבהיל, ממש היה נרגש כדברי אדמו"ר זצ"ל (כ"ק מרן מהר"ד זי"ע) שאמר בשם א"ז מור"ר זצ"ל (כ"ק מרן מהר"י זי"ע) שאמר בזה הלשון על אביו הה"ק שר שלום זצ"ל: מן זכור ברית' עד ליל ב' דראש השנה, גם בלי אמונה היו רואים עין בעין שאינו נמצא בעלמא הדין..."

*

אחר התפלה בליל ראש השנה נהג מרן להסב פניו כלפי קהל ומברכים את כל הקהל הקדוש יחד בברכת השנים לאמור:

"גוט יום-טוב א גוט יאהר, גוט יום-טוב א גוט יאהר, גוט יום-טוב א גוט יאהר."

לאחר מכן שילש את ברכתו בשילוש קדושה, כשבכל פעם הוסיף לברך בברכה נוספת, כסדר הזה:

"לשנה טובה תכתבו ותחתמו לאלתר לחיים, לשנה טובה תכתבו ותחתמו לאלתר לחיים טובים, לשנה טובה תכתבו ותחתמו לאלתר לחיים טובים ולשלום".

*

אחד מחסידי כ"ק האדמו"ר רבי משה מרדכי מלעלוב זצ"ל שאלו פעם, מדוע אינו נוהג לערוך את שולחנו בליל ראש השנה, כמדי ליל שבת וחג.

השיבו רבי משה מרדכי זצ"ל: "הלא ה'בעלזער רבי' (כ"ק מרן מהר"א זי"ע) כה ירא וחרד מאימת הדין, עד שהוא אינו מגביה את עיניו כלל בימים קדושים ונשגבים אלו, ואני עוד אערוך שולחן?! - - -

*אגב נביא בזה עובדא מאלפת שהתרחשה בצל קדשו של כ"ק מרן מהר"א זי"ע בליל ראש השנה שנת ת"ש, כאשר לפני עשיית הקידוש שלח הגבאי את אחד הבחורים לראות האם הרבנית הצדקנית ע"ה כבר הגיעה לשמיע את הקידוש של מרן זי"ע. כאשר שמע מרן את דברי הגבאי לאותו בחור, נענה ואמר: "נישט זעהן, הארכין!" (=לא לראות, אלא להקשיב האם הרבנית נמצאת.

בנה" (בראשית כא, י), הרים מרן ז"ע את קולו בהטעמה מודגשת, ותוך כדי כך הניף את ידיו הקדושות והחוהו בהם תנועת גירוש ושילוח, כאומר: 'כשלו כלם גרש יגרש אתכם מזה'... למחרת היום, ביום שני דראש השנה אירע שוב פעם דבר חריג בעת קריאת התורה, שכאשר הגיע מרן ז"ע לתיבות "את טבח ואת גחם ואת תחש ואת מעכה" קראו מרן באנחה שוברת לב: "אוי, את תחש, אוי, את מעכה" - - -

יצוין, כי ביום א' דראש השנה שנת תשס"ז אירע דבר דומה, שכאשר הגיע מרן ז"ע לתיבות "כי לא יירש בן האמה הזאת" (שם) עצר מרן לזמן ממושך ולא המשיך בקריאה, ורק כעבור כמה דקות חזר וקרא כמה פעמים פסוק זה, ואז המשיך הלאה בקריאה.

בעת קריאת התורה ביום א' דראש השנה שנת תרפ"ז, השנה האחרונה לחייו, התאמץ כ"ק מרן מהרי"ד ז"ע לקרוא בתורה בעצמו חרף תשישותו הנוראה.

ומסופר, שכאשר הגיע מרן ז"ע לפסוקים דלקמן (בראשית כא, כב-כד), שלח את ידו וסמכו על בנו הק' כ"ק מרן מהר"א ז"ע שעמד לצידו, וקרא באיטיות רבה ובהדגשה יתירה: "ויהי בעת ההיא ויאמר אבי-מלך ופיכל שר צבאו אל אברהם לאמר, אלקים עמך בכל אשר אתה עושה. ועתה השבעה לי באלקים, אם תשקר לי ולניני ונכדי, כחסד אשר עשיתי עמך תעשה עמדי ועם הארץ אשר גרת בה..."

וכאן עצר מרן קמעא כשהוא אחוז שרעפים, וכעבור זמן מה סיים וקרא בקול אדיר וחזק: "ויאמר אברהם, אנכי אשבע!"

אל אראה במות הילד

חסיד אחד שהגיע לבעלזא להסתופף בצל קדשו של כ"ק מרן מהרי"ד ז"ע בראש השנה, הביא יחד עמו את בנו הבחור שהחל לסור מדרך הישר והתנהגותו לא היתה ראויה בעליל, מתוך תקוה שהימים הנוראים בבעלזא יחוללו שינוי בלבו הפורה ראש ולענה של בנו הצעיר.

אמנם, למרות שגופו של אותו בחור מצוי היה בחצר הקודש, מכל מקום נפשו ומחשבותיו נדדו הרחק משם, כאשר אף לתפלות היום לא נכנס הלה לבית הכנסת, אלא עמד מחוץ לבית הכנסת ובילה את היום יחד עם עוד מתי מעט כמוהו שהזדמנו לשם.

בעת קריאת התורה ביום ראשון של ראש השנה הזדמן שבחור פוחז זה ניצב היה בדיוק מול פני קדשו של מרן ז"ע, כאשר עמד מחוץ לבית הכנסת תחת החלון האמצעי שממול הבימה.

והנה, כאשר הגיע מרן ז"ע לקריאת הפסוק (בראשית כא, טז): "אל אראה במות הילד" קראו מרן בקול גדול ובהדגשה עזה ועמוקה שלא כרגיל. קול צעקתו של מרן בעת קריאת הפסוק הגיעה לאוזנו של הבחור הלז, וקולו בקודש של מרן, בשילוב ההטעמה הייחודית בה קרא מרן את הפסוק, הרעידה את נימי נפשו החבויים של הבחור ועוררה אותו מתרדמת הזמן בה היה שרוי, בהרגישו שמרן התכוון אליו בהדגשתו פסוק זה, כשמרן מתחנן עליו קמיה שמאי: "אל אראה במות הילד" - - -

דקירת הלב שספג אותו בחור חוללה שינוי עז בקרבו, כשהוא חש שמרן ממרק את קשיות עורפו ומרי לבבו. לקח הבחור את עצמו לידיים וחזר למוטב, עד שפשט צורה ולבש צורה לגמרי, כאשר מאז הפך להיות 'חסידישער בחור' ירא ושלם, ולימים צמח ליהודי חשוב ונעלה העובד את קונו בלבב שלם.

(כ"ק האדמו"ר מראחמיסטריווקא
זצ"ל מארה"ב)

תרום ותגביה... למעלה

הרה"ח ר' נח לאנגסאם שליט"א, שזכה להסתופף בצל קדשו של כ"ק מרן מהר"א ז"ע בימים הנוראים של שנת תשי"ז, מספר:

"בראש השנה קניתי את עליית רביעי' תמורת שבעים דולר, ואחר כך עלה כ"ק מרן ז"ע בעליית חמישי, כפי שנהג בערוב ימיו.

משכן, כאשר נשאיתי לעמוד סמוך לבימה אחר שעליתי לתורה, זכיתי להיות עד למחזה נורא הוד, כאשר במקום לעלות לתורה ולברך ברכת התורה, פתח מרן ז"ע את ספר התורה ורצה לעשות 'הגבהה' לספר התורה..."

כראות זאת הגבאי הרה"ח ר' שלום פויגל ז"ל, ניסה תיכף להזכיר למרן ז"ע שכעת צריך לומר 'ברכו' ולעלות לתורה, אך מרן המשיך בשלו כשהוא מתכוון להגביה את ספר התורה, וכולו אחוז שרעפי קודש. כך נמשך הדבר כמה פעמים, עד שלבסוף התעורר מרן מדביקותו ואמר "ברכו את ה' המבורך".

בעת ההיא זכינו לראות בעליל את גודל דביקותו של מרן בה, כאשר ראשו מגיע השמימה והוא אינו חש כלל בנעשה סביבו, למרות שהוא עצמו שימש אז כ'בעל קורא, כנהוג'.

תקיעת שופר

סיפר כ"ק מהר"ם מבילגורייא ז"ע:

בראש השנה שנת תש"ד קרא לי כ"ק אחי (מרן מהר"א ז"ע) בהפסקה שקודם תקיעת שופר, ושאל אותי האם הכרתי את היושב הגאון החסיד רבי ישראל ראזווער זצ"ל. כאשר השבתי בחיוב שאכן זכיתי להכירו, נענה מרן ואמר: "רבי ישראל הרי היה דיין פוסק בדיני תורה, והוריתי לו שלא לפסוק בדיני תורה טרם ישאל אותי והוא אכן מילא אחר דברי. פעם אחת נזדמן לפניו דין תורה שהוא היה יכול להרויח בה ממון רב, וכאשר בא לשאול את פי אם לדון בדין זה לא אמרתי לו שלא יקבל את הדין תורה, והוא שמע בקולי". עכ"ד.

כאשר יצאתי מהחדר - המשיך כ"ק מהר"ם ז"ע לספר - חשבתי לעצמי בפליאה, על מה ולמה סיפר לי מרן עובדה זו דייקא כעת, בזמן הנעלה שלפני תקיעת שופר. עד שלפתע נזכרתי, שפעם אחת כאשר עמדתי סמוך לאבי ז"ל (כ"ק מרן מהרי"ד ז"ע) על הבימה לפני תקיעת שופר, שמעתי את אבי הקדוש אומר: "נחמך הערש שאל אותי 'הרבי הרי פוסק שאלות, אך מתי הרבי לומד דינים אלו, ועניתי לו שבעת קריאת הקוויטלעך יש לי שיעור קבוע בחושן משפט". ומזה הבנתי שפיר, שישנו 'רעבישע ענין' לדבר אודות דיני תורה וענייני חושן משפט לפני תקיעת שופר.

שנה אחת, כאשר היה כ"ק מרן מהר"א ז"ע בדרכו מביתו נאווה קודש לבית הכנסת בסיום ההפסקה שלפני התקיעות, חלף על פני הגאון שטוב אשר בביתו נאווה קודש, שם ישב חסיד אחד עם צלחת 'קאשע' בידו ואכל. כאשר ראה הלה שמרן כבר עושה את דרכו לבית הכנסת, התחיל למהר באכילתו, כדי שלא יאחר לבוא אל התקיעות.

מרן הקדוש, שהיה שרוי באותה שעה נעלה בגבהי מרומים וראשו מגיע השמימה, הבחין למרות כן בחפזו שאחז את האיש ובקצב אכילתו המהיר.

ניגש אליו מרן ואמר לו: "פאוואלע, פאוואלע, קאשע שטאפט, און איך וועל ווארטן..." (לאט, לאט, 'קאשע' - כוסמת - ממלא ומפסג! אני אמתין לך...). כשמרן עמדו, חרף גודל השעה ועוצם הזמן, היו עיניו ולבו של מרן נתונים בדאגה כנה לשלמו וטובתו של אותו חסיד, שלא ינזק מאכילתו.

"דרש"ו ה' ועוזו, בקשו פניו"

ביום א' דראש השנה לפני התקיעות, נהג מרן

התודה והברכה להרה"ח ר' אהרן וינד שליט"א
להארות 5387722@gmail.com

לשאת דברי כיבושין והתעוררות באוזני העם, וקוראים להם להתעורר מתרדמת הזמן ולשוב בתשובה, וכדברי הרמב"ם הנודעים (הלכות תשובה פ"ג ה"ד): "אף על פי שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רמז יש בו, כלומר, עורר ישנים משנתכם, ונרדמים הקיצו מתרדמתכם, וחפשו במעשיכם, וחזרו בתשובה, וזכרו בוראכם" - - -

בין היתר מרגלא בפיו להזכיר בדרשה זו את דברי הגה"ק רבי שלום שרעבי ז"ע, שהגם כי בגמרא (יומא פו, א) מבואר שישנם ארבעה חילוקי כפרה, ואחד מהם הוא העון הנורא של חילול ה' אותו קשה לתקן בחיים, והרי התכלית היא שזוכה לתקן את כל החטאים בעודנו בחיים, על כן העצה לכך היא, באמצעות הרהורי התשובה בעת תקיעת שופר, על ידם ניתן לתקן את כל החטאים בחיים חיותינו.

ההתעוררות הרבתית המורגשת בבית הכנסת בעת אמירת דברי הכיבושין שלפני התקיעות אינה ניתנת לתיאור כלל וכלל, כשכל הקהל מפשפים במעשיהם ומתרחצים לפני בוראם בשברון לב, בתקוה שיאזין ויקשיב לקול תקיעותיהם ויקבל ברחמים וברצון סדר שופרותיהם.

*

בעת התקיעות היה מונח אמתחת עם שבעה שופרות, ביניהם גם שופר אחד מקרן שמאלית של האיל, אף שהמנהג לתקוע בשופר מקרן ימנית.

עוד זאת נהוג, שבעת תקיעת שופר מחזיק אחד המשמשים צנצנת מים.

*

הגה"ח ר' חיים ברוך פינק ז"ל סיפר, כי באחת השנים, כאשר נכנס כ"ק מרן מהר"א ז"ע לתקיעת שופר, הבחין שפני קדשו של מרן חיוורות כסיד ההיכל, וכל כולו אומר פחד ורעדה.

לאחר התפלה ניגש ר' חיים ברוך אל אחד מהמשמשים בקודש ושאלו האם אירע היום משהו חריג לפני התקיעות בקודש פנימה. השיב לו המשמש, שמרן היה אחוז פחד וחלחלה יותר מגדר הרגיל, עד כדי כך שלא היה מסוגל ללבוש בעצמו את מלבושיו והמשמש הוצרך לסייע לו...

*

סיפר כ"ק מרן ז"ע:

הרה"ק רבי שמעון מיערוסלב ז"ע, למרות היותו 'תלמיד חבר' של כ"ק מרן מהר"ש ז"ע, בכל זאת לא נהג לנסוע אל מרן לבעלזא בימים הנוראים, מאחר וחסידיו הגיעו להסתופף בצילו בימים אלו. והנה, דרכו של הרה"ק מיערוסלב היתה להקדים ולהתפלל בראש השנה, וכך אירע שפעם אחת בעת שכבר אחז הרה"ק מיערוסלב באמצע עריכת השולחן הטהור וסעודת החג של יום ראש השנה, הרגיש ברוח קדשו שכעת מקיים מרן את מצות תקיעת שופר, והתבטא ואמר: "אה, דער בעלזער רב בלאזט מיר אריין אין די יוה"ק..." (הרבי מבעלזא תוקע לי לתוך המרק).

וקראת לשבת עונג

פעם אחת, כאשר חל יום טוב ראשון של ראש השנה להיות בשבת קודש, כאשר הביאו לפני כ"ק מרן מהר"ש ז"ע את מאכל ה'טשולנט' בעת שסעד את סעודת צפרא דשבתא, נפח מרן בפיו הקדוש לעבר צלחת החמין המהבילה.

אמר על כך אחד הצדיקים - מגדולי תלמידיו של מרן - שהסב שם, שהוא הרגיש כי בעת הנפיחה כיון מרן את הכוונות הנעלות של תקיעת שופר.